

Dertig Jubeljaren

Robert De Telder

2018, Robert De Telder, Dertig Jubeljaren

Dertig Jubeljaren
Robert De Telder

Eerste druk 2018

ISBN: 9789402182422

NUR: 683

Wettelijk Depot: D/2018/

Robert De Telder/Auteur/uitgever

Trefwoorden: Bijbel, jubeljaren, oudheidsgeschiedenis

Foto-cover: © sjofar door Zachi Evenor, Israël

© Verantwoording beeldmateriaal: De tijdschema's werden door de auteur op millimeterpapier ontworpen en samengesteld. Alle overige afbeeldingen behoren naar de mening van de auteur tot het 'public domain.'

Tenzij anders aangeduid werd de Statenvertaling gebruikt.

Index:

Proloog	blz. 7
Jubeljaar 1 van 1395/1394 v. Chr.	14
Jubeljaar 2 van 1346/1345 v. Chr.	21
Jubeljaar 3 van 1297/1296 v. Chr.	26
Jubeljaar 4 van 1248/1247 v. Chr.	29
Jubeljaar 5 van 1199/1198 v. Chr.	39
Jubeljaar 6 van 1150/1149 v. Chr.	43
Jubeljaar 7 van 1101/1100 v. Chr.	46
Jubeljaar 8 van 1052/1051 v. Chr.	54
Jubeljaar 9 van 1003/1002 v. Chr.	.61
Jubeljaar 10 van 954/ 953 v. Chr.	.72
Jubeljaar 11 van 905/ 904 v. Chr.	.76
Jubeljaar 12 van 856/ 855 v. Chr.	.82
Jubeljaar 13 van 807/ 806 v. Chr.	.83
Jubeljaar 14 van 758/ 757 v. Chr.	.96
Jubeljaar 15 van 709/ 708 v. Chr.	.97
Jubeljaar 16 van 660/659 v. Chr.	.99
Jubeljaar 17 van 611/ 610 v. Chr.	102
Jubeljaar 18 van 562/ 561 v. Chr.	113
Jubeljaar 19 van 513/ 512 v. Chr.	121
Jubeljaar 20 van 464/ 463 v. Chr.	137
Jubeljaar 21 van 415/ 414 v. Chr.	147
Jubeljaar 22 van 366/365 v. Chr.	150
Jubeljaar 23 van 317/ 316 v. Chr.	152
Jubeljaar 24 van 268/267 v. Chr.	154
Jubeljaar 25 van 219/ 218 v. Chr.	155
Jubeljaar 26 van 170/169 v. Chr.	160
Jubeljaar 27 van 121/ 120 v. Chr.	162
Jubeljaar 28 van 72/ 71 v. Chr.	164
Jubeljaar 29 van 23/ 22 v. Chr.	169
Jubeljaar 30 van 27/28 AD	171
De heilsgeschiedenis en de tijds kloof	185
Epiloog, het zeventigste Jubeljaar 1987/1988	198
Leviticus hoofdstuk 25	210
Tijdschema 's	214/319
Literatuurlijst	321

Proloog

Het Jubeljaar was een belangrijk onderdeel uit de Tien Woorden van de HEERE God. De Tien Woorden die na de exodus in 1483 v. Chr. vijftig dagen later met Sjavoet (Pinksteren) op een sabbatdag aan Israël door middel van Mozes gegeven werd, betreft het beheer en het eigendomsrecht over het Beloofde Land, het land Kanaän dat ze veertig jaar later in 1443 v. Chr. zouden binnentrekken. Het doel van de wet op het jubeljaar was om uiteindelijk alle mogelijke individueel verlies van land en rijkdom aan het einde van het negenenveertigste jaar van een zeven maal zeven sabbatjaarcyclus te herstellen en aan de rechtmatige eigenaar terug te geven. De toepassing van de wet betekende een garantie tegen blijvende verarming van onfortuinlijke. Het negeren van het Jubeljaargebod hield de voorzegde zware straf van de verwijdering van de Israëlieten uit het Beloofde Land in. Hierna het betreffende Bijbelgedeelte dat een en ander duidelijk maakt.

Leviticus 25:1 Verder sprak de HEERE tot Mozes, aan den berg Sinai, zeggende: 2 Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: **Wanneer gij zult gekomen zijn in dat land**, dat Ik u geve, dan zal dat land rusten, een sabbat den HEERE. 3 Zes jaren zult gij uw akker bezaaien, en zes jaren uw wijngaard besnijden, en de inkomst daarvan inzamelen. 4 **Doch in het zevende jaar zal voor het land een sabbat der rust zijn**, een sabbat den HEERE; uw akker zult gij niet bezaaien en uw wijngaard niet besnijden. 5 Wat van zelf van uw oogst zal gewassen zijn, zult gij niet inoogsten, en de druiven uwer afzondering zult gij niet afsnijden; **het zal een jaar der ruste voor het land zijn**. 6 En de inkomst van den sabbat des lands zal voor u tot spijs zijn, voor u, en voor uw knecht, en voor uw dienstmaagd, en voor uw dagloner, en voor uw bijwoner, die bij u als vreemdelingen verkeren; 7 **Mitsgaders voor het vee, en voor het gedierte, dat in uw land is**, zal al de inkomst daarvan tot spijs zijn. 8 Gij zult u ook tellen **zeven jaarweken, zevenmaal zeven jaren**; zodat de dagen der zeven jaarweken u **negen en veertig jaren** zullen zijn. 9 Daarna zult gij in de zevende maand, op den tienden der maand, **de bazuin des geklanks doen doorgaan; op den verzoendag zult gij de bazuin doen doorgaan in uw ganse land**. 10 En gij zult dat **vijftigste jaar heiligen, en vrijheid uitroepen in het land**,

voor al zijn inwoners; het zal u **een jubeljaar** zijn; **en gij zult wederkeren een ieder tot zijn bezittingen**, en zult wederkeren een ieder tot zijn geslacht. 11 **Dit jubeljaar zal u het vijftigste jaar zijn**; gij zult niet zaaien, noch inoogsten wat van zelf daarin zal gewassen zijn, noch ook de druiven der afzonderingen in hetzelfde afsnijden. 12 Want dat is het jubeljaar; het zal u heilig zijn; gij zult uit het veld de inkomst daarvan eten. 13 **Op dat jubeljaar zult gij ieder wederkeren tot zijn bezitting.**

(Aan het slot van dit boek kan de lezer(es) het volledige Bijbelgedeelte van Leviticus 25:1-55 vinden)

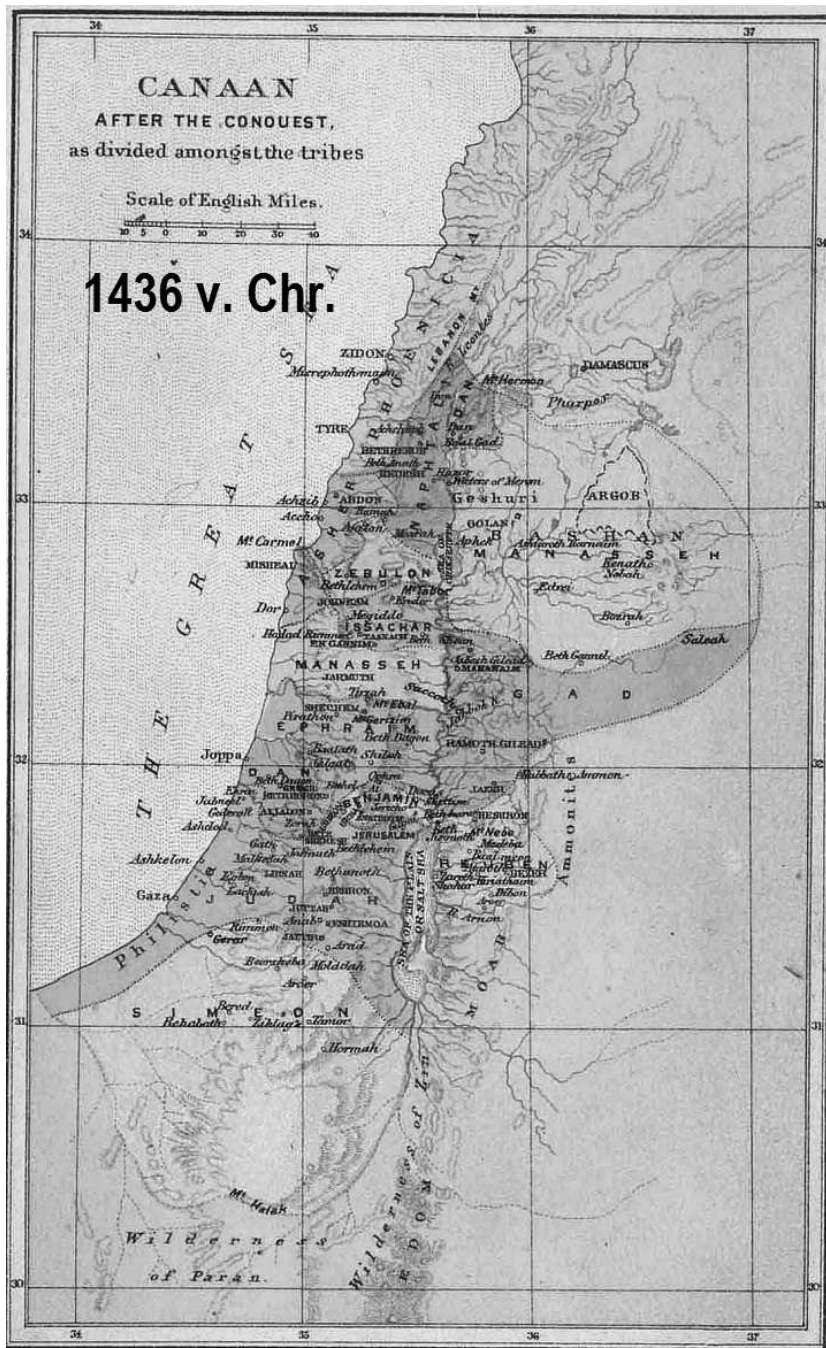
Het sabbat-en het jubeljaargebod van het Bijbelboek Leviticus hoofdstuk 25 dat we hiervoor tot en met vers 13 citeerden leert wat chronologie betreft dat de sabbatjaar- en jubeljaar-telling een aanvang nam bij de inbezitneming van het land Kanaän door de Israëlieten.

Leviticus 25:1 Verder sprak de HEERE tot Mozes, aan den berg Sinaï, zeggende: 2 Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: **Wanneer gij zult gekomen zijn in dat land**, dat Ik u geve, dan zal dat land rusten, een sabbat den HEERE.

De Israëlieten hebben in hun lange geschiedenis zelden het jubeljaargebod gehouden. Volgens mij zonder twijfel als reden van winstbejag. De wortel van alle kwaad is de geldzucht leert de Bijbel (1 Timoteüs 6:10). Van de in totaal **honderdtwintig sabbatjaren** die er waren vanaf het eerste sabbatjaar van april 1437/maart 1436 v. Chr. gerekend tot en met het sabbatjaar van april 604/maart 603 v. Chr., hebben zij slechts met intervallen vijftig keer het sabbatjaargebod gehouden. Na het zeventig keer negeren van het sabbatjaargebod volgde de Babylonische ballingschap. Een ballingschap die exact zeventig jaar duurde ter vergoeding voor het ontvolkte land dat toen zijn sabbatrust kreeg.

De geschiedvertelling die ik hier breng is geen gewone geschiedenis zoals bijvoorbeeld met de geschiedenis van Egypte, Assyrië en andere volken, maar is 'Heilsgeschiedenis'. De HEERE God heeft in Zijn eeuwig voornemen de Israëlieten uitverkoren om tot Zijn doel met de wereld te komen: het herstel van alle dingen.

Exodus 19:1 In de derde maand, na het uittrekken der kinderen Israëls uit Egypteland, ten zelfden dage kwamen zij in de woestijn Sinaï. 2 Want zij togen uit Rafidim, en kwamen in de woestijn Sinaï, en zij legerden zich in de woestijn; Israël nu legerde zich aldaar tegenover dien berg. 3 En Mozes klom op tot God. En de HEERE riep tot hem van den berg, zeggende: Aldus zult gij tot het huis van Jakob spreken, en den kinderen Israëls verkondigen: 4 Gijlieden hebt gezien, wat Ik den Egyptenaren gedaan heb; hoe Ik u op vleugelen der arenden gedragen, en u tot Mij gebracht heb. 5 Nu dan, **indien** gij naarstiglijk Mijner stem zult gehoorzamen, en Mijn verbond houden, zo zult gij Mijn eigendom zijn uit alle volken, want de ganse aarde is

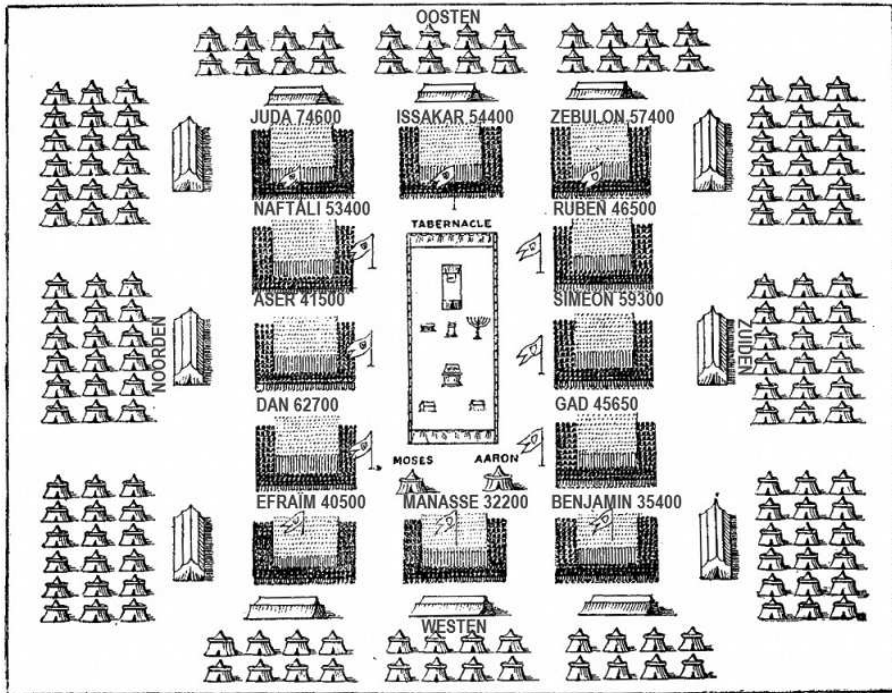
Mijn; **6 En gij zult Mij een priesterlijk koninkrijk, en een heilig volk zijn.** Dit zijn de woorden, die gij tot de kinderen Israëls spreken zult.

Jesaja 49:6 Verder zeide Hij: Het is te gering, dat Gij Mij een Knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jakob, en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb U ook gegeven **tot een Licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde.**

Het gaat om de beloofde **Verlosser**, waarvan de draad aanvangt in het eerste Bijbelboek Genesis, met de belofte van een herstel van alle dingen. De dood, het sterven, dat was gaan heersen vanaf de eerste rebellie van de mens, zou ooit aan zijn einde komen. Doorheen de Bijbel zien we dan ook de ontvouwing van de belofte van de komende Verlosser, van Genesis naar Exodus, naar Leviticus en zo verder, ingevuld worden. Het begint bij Adam, daarna naar Seth, naar Noach, naar Sem, naar Abraham, naar Izaak, naar Jakob, naar Juda, naar David, om uiteindelijk de vervulling te vinden in Jezus Christus, de (ver)**Losser**. Ten tijde van Jozua en later de Richterenperiode, was de invulling van de belofte van de Losser nog niet compleet. De Bijbel bestond toen alleen uit de eerste vijf boeken van Mozes, enkele Psalmen en het Boek Jozua. Later zou via de overige Bijbelboeken het beeld van de komende Verlosser van de dood duidelijker worden. De profeet Jesaja van de achtste eeuw v. Chr. zag en beschreef de komst van de komende Koning der koningen als degene die vooraf zou komen als plaatsvervangend Lamslachtoffer. Het tijds-dal tussen de twee komsten van de ene Verlosser mochten de Hebreeuwse profeten niet zien (1 Petrus 1-10-12 – Efeze 3:1-7).

Jesaja 53:5 Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; **de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem**, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. 6 Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg; doch de **HEERE** heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen. 7 Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed Zijn mond niet open; **als een lam werd Hij ter slachting geleid**, en als een schaap, dat stom is

voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open.

The Wilderness Camp, from a drawing in the
Biblia Sacra Polyglotta (London, 1657). (bewerkt door de auteur)

Het is ook belangrijk om het Beloofde Land Kanaän van toen voor de geest te halen. Het was namelijk een zeer vruchtbaar land zonder weerga dat in de Bijbel beschreven wordt, een land overvloeiende van melk en honing. Het is een beschreven vruchtbaarheid die tegenwoordig sinds de klimaatwisseling van de achtste eeuw v. Chr. nog moeilijk voor te stellen is. De zogenaamde Bijbelse vroege en late regen was als een zegen van Boven verantwoordelijk voor jaarlijks meerdere rijke oogsten, aller aard. Nu moeten we ons het volk van die tijd voorstellen. Het begon met de belofte aan één man Abraham. Een belofte die aan zijn zoon Izaak herhaald werd en daarna aan diens zoon Jakob. Ten tijde van Jakob en zijn twaalf zonen was het een familieverband van zeventig mensen die in 1698 v. Chr. ten tijde van de wereldwijde hongersnood, Egypte binnentrokken. En

tweehonderdvijftien jaar later was het een volk geworden van ruim twee miljoen mensen die in april 1483 v. Chr. met Pesach op een vrijdag Egypte onder leiding van Mozes op weg naar het Beloofde Land uittrokken. Vijftig dagen later, in datzelfde jaar 1483 v. Chr. kregen zij op een sabbatdag in de wildernis hun grondwet, de Wet des HEEREN. Van de Israëlieten werd gehoorzaamheid aan de wet en geloofsvertrouwen op God verlangd. In het tweede jaar sinds de uittocht uit Egypte (Numeri 10:11) trokken zij uit de wildernis richting Kanaän op. Tien van de twaalf verspieters (10/12) die het land Kanaän verkend hadden weigerden echter het land Kanaän binnen te trekken, uit vrees voor de bewoners en zij slaagden erin het volk te overtuigen niet binnen te trekken. Als straf volgden achtendertig jaar ballingschap in de wildernis voor heel het volk. Heel het geslacht ouder dan twintig jaar zou in de wildernis achterblijven. Veertig jaar (2+38) later trokken Jozua en Kaleb, de twee moedige verspieters (van de twaalf) met de nieuwe in de wildernis geboren generatie het land Kanaän binnen. De intocht in Kanaän en de verovering van het land heb ik uitvoerig in mijn boek TIJD en TIJDEN, 2015, hoofdstuk: Jozua en de inbezitneming van Kanaän, blz. 121-142, beschreven. Door middel van de Tien Woorden en in het bijzonder van de Wet op het Jubeljaar zou in het Beloofde Land de ideale maatschappij werkelijkheid worden en dit in contrast met de buurvolken die in de lijn en denken van Nimrod een samenleving hadden op basis van slavernij en uitbuiting.

Het eerste historische Jubeljaar van oktober 1395/september 1394 v. Chr.

Jozua 5:10 Terwijl de Israëlieten te Gilgal gelegerd waren, vierden zij het Pascha op de veertiende dag van die maand, des avonds, in de vlakten van Jericho; 11 en zij aten, daags na het Pascha, van de opbrengst van het land, ongezuurde broden en geroost koren, op dezelfde dag. 12 **En het manna hield op**, daags nadat zij van de opbrengst van het land hadden gegeten. Dus hadden de Israëlieten geen manna meer, **maar zij aten dat jaar van wat het land Kanaän opleverde**.

Dit Bijbelcitaat plaatsen we chronologisch op tijdschema 1446/1433 v. Chr. (zie blz. 214) in de maand Nisan of maart/april, van het jaar 1443 v. Chr. Vanuit Jozua 5:12 maken we op dat toen de sabbatjaarcyclus van start ging met zeven jaar later het eerste sabbatjaar van april 1437 tot maart 1436 v. Chr. Een sabbatjaar dat ongetwijfeld onder leiding van Jozua gehouden werd. Na de dood van Jozua namen zogenaamde oudsten de leiding over. Tijdschema 1432/1419 v. Chr. (blz. 215) toont de sabbatjaren van april 1430/maart 1429 v. Chr. en april 1423/maart 1422 v. Chr., ten tijde van de oudsten als opvolgers van Jozua. Volgens de Joodse overlevering Seder Olam stierf Jozua in het tweede sabbatjaar sinds de inname van het Beloofde Land Kanaän.

Jozua 24:29 En het geschiedde na deze dingen, dat **Jozua**, de zoon van Nun, de knecht des HEEREN, stierf, **oud zijnde honderd en tien jaren**.³⁰ En zij begroeven hem in de landpale zijns erfdeels, te Timnath-serah, welke is op een berg van Efraïm, aan het noorden van den berg Gaas. 31 Israël nu diende den HEERE al de dagen van Jozua, en al de dagen van de oudsten, die lang na Jozua leefden, en die al het werk des HEEREN wisten, hetwelk Hij aan Israël gedaan had. 32 Zij begroeven ook de beenderen van **Jozef**, die de kinderen Israëls uit Egypte opgebracht hadden, te **Sichem**, in dat stuk velds, hetwelk Jakob gekocht had van de kinderen van Hemor, den vader van Sichem, voor honderd stukken gelds, want zij waren aan de kinderen van Jozef ter erfenis geworden. 33 Ook stierf Eleazar, de zoon van Aäron; en zij begroeven hem op den heuvel van Pinehas, zijn zoon, die hem gegeven was geweest op het gebergte van Efraïm.

De Seder Olam vermeldt dat als een gevolg van het houden van het sabbatjaar april 1430/maart 1429 v. Chr. geheel Israël, al de stammen zich te Sichem op het woord van Jozua daar konden verzamelen. Het land diende immers niet bewerkt te worden. De vraag die zich stelt is of dat ook ten tijde van de oudsten na de dood van Jozua de daarop volgende sabbatjaren gehouden werd en het land zijn rust kreeg? Ik betwijfel het, omdat na het vierde sabbatjaar april 1416/maart 1415 v. Chr. de verdrukking van de Israëlieten door Mesopotamië al een aanvang nam. Een verdrukking die als een oordeel over de twaalf stammen van Israël ging. De chronologische schikking van de richters op de tijdsbalk heb ik in mijn boek TIJD en TIJDEN, 2015, blz. 147-156, uitgewerkt.

Jozua 24:1 Daarna verzamelde Jozua al de stammen van Israël te Sichem, en hij riep de oudsten van Israël, en deszelfs hoofden, en deszelfs richters, en deszelfs ambtlieden; en zij stelden zich voor het aangezicht van God. (Statenvertaling)

Na de dood van Jozua namen de oudsten die in hoofdstuk 24 vers 31 vermeld worden de leiding over de twaalf stammen van Israël over.

“Israël nu diende den HEERE al de dagen van Jozua, **en al de dagen van de oudsten**, die lang na Jozua leefden, en die al het werk des HEEREN wisten, hetwelk Hij aan Israël gedaan had.”

Uitgetekend op de tijdsbalk blijkt dit een periode van vijftien jaar geweest te zijn. Tijdschema 1418/1405 v. Chr. (blz. 216) toont de sabbatjaren van april 1416/maart 1415 v. Chr. en april 1409/maart 1408 v. Chr. In het voorjaar van 1415 v. Chr., bij het begin van de vijfde sabbatjaarcyclus begon de eerste verdrukking van de Israëlieten door de hand van Kushan Rischataïm. Voor deze verdrukking en nog zes die zouden volgen, had de HEERE God gewaarschuwd. Zie het relevante Bijbelcitaat hierna:

Leviticus 26:1 Gij zult ulieden geen afgoden maken; noch gesneden beeld, noch opgericht beeld zult gij u stellen, noch gebeden steen in uw land zetten, om u daarvoor te buigen; want Ik ben de HEERE, uw God! **2 Mijn sabbatten zult gij houden**, en Mijn heiligdom zult gij vrezen; Ik ben de HEERE! **3** Indien gij in Mijn inzettingen wandelen, en Mijn geboden houden, en die doen zult; **4 Zo zal Ik uw regens**

geven op hun tijd; en het land zal zijn inkomst geven, en het geboomte des velds zal zijn vrucht geven; 5 En de dorstijd zal u reiken tot den wijnoogst, en de wijnoogst zal reiken tot den zaaitijd; en gij zult uw brood eten tot verzadiging toe, en gij zult zeker in uw land wonen. 6 Ook zal Ik vrede geven in het land, dat gij zult te slapen liggen, en niemand zij, die verschrikke; en Ik zal het boos gedierte uit het land doen ophouden, en het zwaard zal door uw land niet doorgaan. 7 En gij zult uw vijanden vervolgen; en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen. 8 Vijf uit u zullen honderd vervolgen, en honderd uit u zullen tien duizend vervolgen; en uw vijanden zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen. 9 En Ik zal Mij tot u wenden, en zal u vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen; en Mijn verbond zal Ik met u bevestigen. 10 En gij zult het oude, dat verouderd is, eten; en het oude zult gij vanwege het nieuwe uitbrengen. 11 En Ik zal Mijn tabernakel in het midden van u zetten; en Mijn ziel zal van u niet walgen. 12 En Ik zal in het midden van u wandelen, en zal u tot een God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn. 13 **Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land der Egyptenaren uitgevoerd heb,** opdat gij hun slaven niet zoudt zijn; en Ik heb de disselbomen van uw juk verbroken, en heb u doen rechtop staan. 14 Maar indien gij Mij niet zult horen, en al deze geboden niet zult doen; 15 En zo gij Mijn inzettingen zult smadelijk verwerpen, en zo uw ziel van Mijn rechten zal walgen, dat gij niet doet al Mijn geboden, om Mijn verbond te vernietigen; 16 Dit zal Ik u ook doen, dat Ik over u stellen zal verschrikking, tering en koorts, die de ogen verteren en de ziel pijnigen; gij zult ook uw zaad te vergeefs zaaien, en uw vijanden zullen dat opeten. 17 Daartoe zal Ik Mijn aangezicht tegen ulieden zetten, dat gij geslagen zult worden voor het aangezicht uwer vijanden; en uw haters zullen over u heerschappij hebben, en gij zult vlieden, als u iemand vervolgt. 18 En zo gij Mij tot deze dingen toe nog niet horen zult, Ik zal nog daar toedoen, **om u zeven voudig over uw zonden te tuchtigen.** 19 Want Ik zal de hovaardigheid uwer kracht verbreken, en zal uw hemel als ijzer maken, en uw aarde als koper. 20 En uw macht zal ijdelijk verdaan worden; en uw land zal zijn inkomsten niet geven, en het geboomte des lands zal zijn vrucht niet geven. 21 En zo gij met Mij in tegenheid wandelen zult, en Mij niet zult willen horen, **zo zal Ik over u, naar**

uw zonden, zevenvoudig slagen toedoen. 22 Want Ik zal onder u zenden het gedierte des velds, hetwelk u beroven, en uw vee uitroeien, en u verminderen zal; en uw wegen zullen woest worden. 23 Indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, maar met Mij in tegenheid wandelen; 24 Zo zal Ik ook met u in tegenheid wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden slaan. 25 Want Ik zal een zwaard over u brengen, dat de wraak des verbonds wreken zal, zodat gij in uw steden vergaderd zult worden; dan zal Ik de pest in het midden van u zenden, en gij zult in de hand des vijands overgegeven worden. 26 Als Ik u den staf des broods zal gebroken hebben, dan zullen tien vrouwen uw brood in een oven bakken, en zullen uw brood bij het gewicht wedergeven; en gij zult eten, maar niet verzadigd worden. 27 Als gij ook hierom Mij niet horen zult, maar met Mij wandelen zult in tegenheid; 28 Zo zal Ik ook met u in heetgrimmige tegenheid wandelen, **en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden tuchtigen.** 29 Want gij zult het vlees uwer zonen eten, en het vlees uwer dochteren zult gij eten. 30 En Ik zal uw hoogten verderven, en uw zonnebeelden uitroeien, en zal uw dode lichamen op de dode lichamen uwer drekgoden werpen; en Mijn ziel zal aan u walgen. 31 En Ik zal uw steden een woestijn maken, en uw heiligdommen verwoesten; en Ik zal uw liefelijken reuk niet rieken. 32 Ja, Ik zal dat land verwoesten; dat uw vijanden, die daarin zullen wonen, zich daarover ontzetten zullen. 33 **Daartoe zal Ik u onder de heidenen verstrooien; en een zwaard achter u uittrekken; en uw land zal woest, en uw steden zullen een woestijn zijn.** 34 Dan zal het land aan zijn sabbatten een welgefallen hebben, al de dagen der verwoesting, en gij zult in het land uwer vijanden zijn; **dan zal het land rusten, en aan zijn sabbatten een welgefallen hebben.** 35 Al de dagen der verwoesting zal het rusten, overmits het niet rustte in uw sabbatten, als gij daarin woondet. 36 En aangaande de overgeblevenen onder u, Ik zal in hun hart een wekigheid in de landen hunner vijanden laten komen; zodat het geruis van een gedreven blad hen jagen zal, en zij zullen vlieden, gelijk men vliedt voor een zwaard, en zullen vallen, waar niemand is, die jaagt. 37 En zij zullen de een op den ander als voor het zwaard vallen, waar niemand is, die jaagt; en gij zult voor het aangezicht uwer vijanden niet kunnen bestaan. 38 Maar gij zult om-

"The young men shall die by the sword; their sons and their daughters shall die by famine,"—*Jer. xi. 22.*

komen onder de heidenen, en het land uwer vijanden zal u verteren. 39 En de overgeblevenen onder u zullen om hun ongerechtigheid in de landen uwer vijanden uitteren; ja, ook om de ongerechtigheden hunner vadersen zullen zij met hen uitteren. 40 Dan zullen zij hun ongerechtigheid belijden, en de ongerechtigheid hunner vadersen met hun overtredingen, waarmede zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben. 41 Dat Ik ook met hen in tegenheid gewandeld, en hen in het land hunner vijanden gebracht zal hebben. Zo dan hun onbesneden hart gebogen wordt, en zij dan aan de straf hunner ongerechtigheid een welgevalen hebben; 42 Dan zal Ik gedenken aan Mijn verbond met Jakob, en ook aan Mijn verbond met Izak, en ook aan Mijn verbond met Abraham zal Ik gedenken, en aan het land zal Ik gedenken; 43 Als het land om

hunnentwil zal verlaten zijn geweest, en aan zijn sabbatten een welgevallen gehad hebben, wanneer het om hunnentwil verwoest was, en zij aan de straf hunner ongerechtigheid een welgevallen zullen gehad hebben; daarom, en omdat zij Mijn rechten hadden verworpen, en hun ziel van Mijn inzettingen gewalgd had. 44 En hierenboven is dit ook; als zij in het land hunner vijanden zullen zijn, zal Ik hen niet verwerpen, noch van hen walgen, om een einde van hen te maken, vernietigende Mijn verbond met hen; want Ik ben de HEERE, hun God! 45 **Maar Ik zal hun ten beste gedenken aan het verbond der voorouderen, die Ik uit Egypteland voor de ogen der heidenen uitgevoerd heb, opdat Ik hun tot een God ware; Ik ben de HEERE!** 46 Dit zijn die **inzettingen**, en die **rechten**, en die **wetten**, welke de HEERE gegeven heeft, tussen Zich en tussen de kinderen Israëls, op den berg Sinai, door de hand van Mozes.

Voorwaar, men wordt niet vrolijk van het lezen van deze waarschuwing aan de Israëlieten over wat er zou gebeuren indien zij het sabbat- en jubeljaargebod in het land Kanaän zouden negeren. Wanneer we door de geschiedenis van Israël heengaan merken we hoe nauwkeurig dit alles uitgekomen is. Er zijn bijvoorbeeld inderdaad **zeven verdrukkingen** geweest. Zes ervan vinden we in het Bijbelboek Richteren vermeldt. Zie hierna de relevante Bijbelcitaten.

Één) Richteren 3:8 Toen ontbrandde de toorn des HEREN tegen Israël: Hij gaf hen over in de macht van Kusan-Risataïm, koning van Mesopotamië, en de Israëlieten dienden Kusan-Risataïm acht jaar.

Twee) Richteren 3:12 Maar de Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is in de ogen des HEREN; toen maakte de HERE Eglon, de koning van Moab, sterk tegen Israël, omdat zij gedaan hadden wat kwaad is in de ogen des HEREN. 13 Hij dan verbond zich met de Ammonieten en de Amalekieten, trok op en versloeg Israël; de Palmstad namen zij in bezit. 14 Achttien jaar dienden de Israëlieten Eglon, de koning van Moab.

Drie) Richteren 4:2 Toen gaf de HERE hen over in de macht van Jabin, de koning van Kanaän, die regeerde te Hasor, en wiens krijgsoverste Sisera was, die te Charoset-Haggojim woonde. 3 En de

Israëlieten riepen tot de HERE, want hij bezat negenhonderd ijzeren strijdwagens en hij had de Israëlieten wreed verdrukt, twintig jaar.

Vier) Richteren 6:1 Maar de Israëlieten deden wat kwaad is in de ogen des HEREN; daarom gaf de HERE hen over in de macht van Midjan gedurende zeven jaar, 2 waarin Midjan de overhand had over Israël.

Vijf) Richteren 10:7 Toen ontbrandde de toorn des HEREN tegen Israël, en Hij gaf hen over in de macht der Filistijnen en der Ammonieten. 8 In datzelfde jaar verdrukten en vertrapten zij de Israëlieten: en achttien jaar lang deden zij dit met alle Israëlieten aan de overzijde van de Jordaan, in het land der Amorieten in Gilead.

Zes) Richteren 13:1 De Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is in de ogen des HEREN; toen gaf de HERE hen over in de macht der Filistijnen, veertig jaar.

Zeven) En de zevende verdrukking volgde nadat de Israëlieten voor de zeventigste maal het sabbatjaargebod genegeerd hadden: **de Babylonische Ballingschap** die zeventig jaar in beslag nam.

In het voorjaar van 1407 v. Chr. kwam aan de achtjarige verdrukking door de koning van Aram: Kusan-Risataïm, als een gevolg van het optreden van de eerste richter in Israël: Othniël, een einde.

Richteren 3:1 Dit nu zijn de heidenen, die de HEERE liet blijven, om door hen Israël te verzoeken, allen, die niet wisten van al de krijgen van Kanaän; 2 Alleenlijk, opdat de geslachten der kinderen Israëls die wisten, opdat Hij hun den krijg leerde, tenminste dengenen, die daar te voren niet van wisten. 3 Vijf vorsten der Filistijnen, en al de Kanaänieten, en de Sidoniërs, en de Hevieten, wonende in het gebergte van den Libanon, van den berg Baäl-hermon, tot daar men komt te Hamath. 4 Dezen dan waren, om Israël door hen te verzoeken, opdat men wiste, of zij de geboden des HEEREN zouden horen, die Hij hun vaderen door de hand van Mozes geboden had. 5 Als nu de kinderen Israëls woonden in het midden der Kanaänieten, der Hethieten, en der Amorieten, en der Ferezieten, en der Hevieten, en der Jebusieten; 6 Zo namen zij zich derzelver dochters tot vrouwen, en gaven hun dochters aan derzelver zonen; **en zij dienden derzelver goden.** 7 En de kinderen Israëls deden, dat kwaad was in de ogen des HEEREN, en vergaten den HEERE, hun God, en zij dienden de Baäls en de bossen. 8 Toen ontstak de toorn

des HEEREN tegen Israël; en Hij verkocht hen in de hand van Cuschan Rischataim, koning van Mesopotamië; en de kinderen Israëls dienden Cuschan Rischataim acht jaren. 9 Zo riepen de kinderen Israëls tot den HEERE; en de HEERE verwekte den kinderen Israëls een verlosser, die hen verlost, Othniël, zoon van Kenaz, broeder van Kaleb, die jonger was dan hij. 10 En de Geest des HEEREN was over hem, en hij richtte Israël, en toog uit ten strijde; en de HEERE gaf Cuschan Rischataim, den koning van Syrië, in zijn hand, dat zijn hand sterk werd over Cuschan Rischataim. 11 **Toen was het land veertig jaren stil**, en Othniël, de zoon van Kenaz, stierf.

Het tijdschema 1404/1391 v. Chr. (blz. 217) toont het zesde en het zevende sabbatjaar gevolgd door het eerste jubeljaar van oktober 1395/september 1394 v. Chr. De historische boeken van de Bijbel zwijgen over een eventueel wel of niet houden van het jubeljaargebod door de Israëlieten. De enige vermelding is dat de richter Othniël de overhand kreeg over Kusan-Risataïm en dat het land daarna veertig jaar rust had tot aan de dood van Othniël, waarna echter onmiddellijk een nieuwe verdrukking begon. We mogen aannemen dat het eerste jubeljaar sinds de instelling ervan ten tijde van de Richter Othniël gehouden werd.

Het tweede historische Jubeljaar van oktober 1346/september 1345 v. Chr.

We zetten onze studiereis in de tijd. De tijdsbalken zijn op millimeterpapier uitgewerkt met telkens veertien jaar per vel en zijn achteraan in het boek te vinden. De jaartallen bovenaan de tijdsbalk zijn de westerse jaartellingen gebaseerd op de geboorte van Jezus Christus onderverdeeld in vier vakken van elk drie maanden. De sabbatjaren staan in een blauwe balk vermeld van april tot maart en de jubeljaren van oktober tot september. Het Jubeljaar zag zijn start in oktober van de negenenveertigste sabbatjaarcyclus en liep verder tot september van het volgende jaar waar inmiddels in april een nieuwe sabbatjaarcyclus van start was gegaan. Het tijdschema 1390/1377 v. Chr. (blz. 218) toont het eerste en het twee sabbatjaar van de nieuwe jubeljaarcyclus.

Het valt binnen de tijdsperiode dat de eerste richter Othniël het volk Israël leidde. Het volgende tijdschema 1376/1363 v. Chr. toont het derde en het vierde sabbatjaar van de tweede jubeljaarcyclus. We kunnen er in deze periode niet zondermeer van uitgaan dat de Israëlieten deze sabbatjaren ook daadwerkelijk gehouden hebben. De reden ligt bij de nieuwe verdrukking die zich aandiende na de dood van Othniël in 1367 v. Chr. Het tijdschema 1376/1363 v. Chr. toont via

de donkere tijdsbalk het begin van de achttienjarige verdrukking door Moab, dat niet toevallig met het sabbatjaar april 1367/maart 1366 v. Chr. een aanvang nam. De koning van Moab wordt tijdens deze epoque bij naam vermeld: Eglon. De verdrukking zou achttien jaar aanhouden en de oorzaak was het niet houden van de Wet des HEEREN door de Israëlieten. Het tijdschema 1362/1349 v. Chr. toont het vijfde en het zesde sabbatjaar dat tijdens de verdrukking door de hand van Eglon de koning van Moab, viel. In het voorjaar van 1357 v. Chr. (tijdschema 1362/1349 v. Chr.) werd het gebied van de Israëlieten door een hongersnood getroffen. Het is de hongersnood die in het Bijbelboek Ruth beschreven wordt en chronologisch tijdens deze tijdsperiode viel. De hongersnood maakte dat Elimelek met zijn vrouw Naomi en zijn twee zonen naar Moab emigreerde.

De oorzaak van de hongersnood lag bij de meganatuurcatastrofe die in het voorjaar van 1358 v. Chr. de oude wereld getroffen had. In mijn boek TIJD en TIJDEN, 2015, blz. 157-163, toon ik aan dat de meganatuurcatastrofe van kosmische oorsprong was en in een cyclus van rampen past die met intervallen van ongeveer 54 jaar en zes maanden de oorzaak van veel ellende op aarde was. Het voorjaar van 1358 v. Chr. was getuige van 'werelden in botsing' en een 'aarde in beroering' wanneer we een Velikovskyaanse term hanteren. De hongersnood staat beschreven in het Bijbelboek Ruth:

Ruth 1:1 In de dagen, als de richters richtten, zo geschiedde het, **dat er honger in het land was**; daarom toog een man van Bethlehem-juda, om als vreemdeling te verkeren in de velden Moabs, hij, en zijn huisvrouw, en zijn twee zonen. 2 De naam nu dezes mans was Elimelech, en de naam zijner huisvrouw Naomi, en de naam zijner twee zonen Machlon en Chiljon, Efrathers, van Bethlehem-juda; en zij kwamen in de velden Moabs, en bleven aldaar. 3 En Elimelech, de man van Naomi, stierf; maar zij werd overgelaten met haar twee zonen. 4 Die namen zich Moabietische vrouwen; de naam der ene was Orpa, en de naam der andere Ruth; **en zij bleven aldaar omtrent tien jaren**. 5 En die twee, Machlon en Chiljon, stierven ook; also werd deze vrouw overgelaten na haar twee zonen en na haar man. 6 Toen maakte zij zich op met haar schoondochters, en keerde weder uit de velden van Moab; want zij had gehoord in het land van Moab, **dat de HEERE Zijn volk bezocht had, gevende hun brood**.

Aan de verdrukking door koning Eglon van Moab kwam een einde door de (linker)hand van de Richter Ehud die Eglon in zijn paleis met een kort tweesnijdend zwaard doodde.

Richteren 3:14 En de kinderen Israëls dienden **Eglon, koning der Moabieten, achttien jaren**. 15 Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE, en de HEERE verwekte hun **een verlosser, Ehud, den zoon van Gera, een zoon van Jemini, een man, die links was**. En de kinderen Israëls zonden door zijn hand een geschenk aan Eglon, den koning der Moabieten. 16 En Ehud maakte zich een zwaard, dat twee scherpten had, welks lengte een el was; en hij gordde dat onder zijn klederen, aan zijn rechterheup. 17 En hij bracht aan **Eglon, den koning der Moabieten**, dat geschenk; Eglon nu was een zeer vet man. 18 En het geschiedde, als hij geëindigd had het geschenk te leveren, zo geleidde hij het volk, die het geschenk gedragen hadden; 19 Maar hij zelf keerde wederom van de gesneden beelden, die bij Gilgal waren, en zeide: Ik heb een heimelijke zaak aan u, o koning! dewelke zeide: Zwijg! En allen, die om hem stonden, gingen van hem uit. 20 En Ehud kwam tot hem in, daar hij was zittende in een koele opperzaal, die hij voor zich alleen had; zo zeide Ehud: Ik heb een woord Gods aan u. Toen stond hij op van den stoel. 21 Ehud dan reikte zijn linkerhand uit, en nam het zwaard van zijn rechterheup, en stak het in zijn buik; 22 Dat ook het hecht achter het lemmer inging, en het vet om het lemmer toesloot (want hij trok het zwaard niet uit zijn buik), en de drek uitging. 23 Toen ging Ehud uit van de voorzaal, en sloot de deuren der opperzaal voor zich toe, en deed ze in het slot. 24 Als hij uitgegaan was, zo kwamen zijn knechten, en zagen toe, en ziet, de deuren der opperzaal waren in het slot gedaan; zo zeiden zij: Zeker, hij bedekt zijn voeten in de verkoelkamer. 25 Als zij nu tot schamens toe gebeid hadden, ziet, zo opende hij de deuren der opperzaal niet. Toen namen zij den sleutel en deden open; en ziet, hunlieder heer lag ter aarde dood. 26 En **Ehud** ontkwam, terwijl zij vertoefden; want hij ging voorbij de gesneden beelden, en ontkwam naar Sehirath. 27 En het geschiedde, als hij aankwam, **zo blies hij met de bazuin op het gebergte van Efraïm**; en de kinderen Israëls togen met hem af van het gebergte, en hij zelf voor hun aangezicht heen. 28 En hij zeide tot hen: Volgt mij na; want de HEERE heeft uw vijanden, de Moabieten, in ulieder hand

gegeven. En zij togen af, hem na, en namen de veren van de Jordaan in naar Moab, en lieten niemand overgaan. 29 En zij sloegen de Moabieten te dier tijd, omtrent tien duizend man, allen vette en allen strijdbare mannen, dat er niet een man ontkwam. 30 Alzo werd Moab te dien dage onder Israëls hand te ondergebracht; en het land was stil tachtig jaren. 31 Na hem nu was **Samgar**, een zoon van Anath, die sloeg de Filistijnen, zeshonderd man, met een ossenstok; alzo verloor hij ook Israël.

Het resultaat van het optreden van de Richter Ehud was het begin van een lange periode van vrede voor de Israëlieten. Samen met het Richter-schap van Samgar betekende het tachtig jaar rust voor het land. Een periode ook dat de Israëlieten met zekerheid de sabbat- en jubeljaren gehouden werden. Tijdschema 1348/1335 v. Chr. toont het zevende sabbatjaar gevolgd door het tweede Jubeljaar van oktober 1346/september 1345 v. Chr. Het was het vierde jaar van het Richter-schap van Ehud. Op ons tijdschema 1348/1335 v. Chr. staat het zesde jaar van de zevende sabbatjaarcyclus met een groene verticale balk aangeduid. Het zesde jaar in de sabbatjaarcyclus was een jaar van dubbele zegening over het land. Het land moest immers voedsel leveren ter overbrugging van het zevende sabbatjaar gevolgd door het vijftigste jubeljaar (Leviticus 25:20-22). Ten tijde van de Richter Ehud werd aan de voorwaarde die de Wet van Mozes stelde voldaan en gaf het land zijn wonderlijke dubbele vrucht. Het was de zegening over het land van het zesde jaar van de sabbatjaarcyclus waar Naomi in de velden van Moab over bericht werd. Er waren tien jaar verlopen sinds zij haar man Elimelek naar Moab moest volgen. Berooid was zij na de dood van haar man en haar twee zonen met haar twee schoondochters in het veld van Moab achtergebleven (Ruth 1:6).

Het boek Ruth is het achtste Bijbelboek in de Joodse Bijbel en volgt op het boek Richteren. Het begint met een hongersnood en de beslissing van een man om zijn heil buiten Israël in Moab te gaan zoeken. Zijn eigenzinnige keuze sleurt zijn vrouw en zonen mee, weg in het ongeluk. Na zijn dood en de dood ook van zijn zonen die in Moab Moabietische vrouwen gehuwd hebben blijft de weduwe Naomi alleen met haar twee schoondochters achter. Na het nieuws dat de

HEERE God naar zijn volk heeft omgezien door hun brood te geven, besluit Naomi naar Israël terug te keren. Een van haar schoondochters genaamd Ruth is degene die beslist om bij haar schoonmoeder te blijven en mee naar Israël te trekken. De God van haar schoonmoeder zou ook haar God zijn en waar Naomi zou heen gaan zou ook zij volgen, het volk van Naomi zou ook haar volk zijn en alleen de dood zou scheiding kunnen maken tussen hun beide. Het Jubeljaar van 1346/1345 v. Chr. maakt dat de berooide Naomi door haar lossen Boaz in haar verloren gegane bezittingen hersteld wordt. Deze geschiedenis is goed bekend. De lossen Boaz huwt de Moabitische Ruth en verwekt Obed bij haar, de grootvader van David. Het Bijbelboek Ruth sluit dan ook af met de geslachtslijst van David:

Ruth 4:17 En de naburinnen gaven hem een naam, zeggende: Aan **Naomi** is een zoon geboren; en zij noemden zijn naam **Obed**; deze is de vader van **Isaï**, Davids vader. 18 Dit nu zijn de geboorten van Perez: Perez gewon Hezron; 19 En Hezron gewon Ram; en Ram gewon Amminadab; 20 En Amminadab gewon Nahesson; en Nahesson gewon Salmon; 21 En Salmon gewon Boaz, en Boaz gewon Obed; 22 En Obed gewon Isaï; en Isaï gewon **David**.

Het Nieuwe Testament sluit hierbij aan met het geslachtsregister van Jezus Christus:

Matteüs 1:1 Geslachtsregister van Jezus Christus, de zoon van David, de zoon van Abraham. 2 Abraham verwekte Isaak, Isaak verwekte Jakob, Jakob verwekte Juda en zijn broeders, 3 Juda verwekte Peres en Zerach bij Tamar, Peres verwekte Chesron, Chesron verwekte Aram, 4 Aram verwekte Amminadab, Amminadab verwekte Nachson, Nachson verwekte Salmon, 5 Salmon verwekte Boaz bij Rachab, Boaz verwekte Obed bij Ruth, Obed verwekte Isaï, 6 Isaï verwekte David, de koning.

Het derde historische Jubeljaar van oktober 1297/september 1296 v. Chr.

Onder het richterschap van Ehud dat contemporain met dat van de richter Samgar liep, zouden de Israëlieten tachtig jaar rust hebben.

Richteren 3:30 Alzo werd Moab te dien dage onder Israëls hand te ondergebracht; **en het land was stil tachtig jaren.** 31 **Na hem nu was Samgar**, een zoon van Anath, die sloeg de Filistijnen, zeshonderd man, met een ossenstok; alzo verlostte hij ook Israël.

De lange periode van tachtig jaar rust nam een aanvang in 1349 v. Chr. en liep tot 1269 v. Chr. waarna de verdrukking van de Kanaäniet Jabin zou volgen:

Richteren 4:1 Maar de kinderen Israëls voeren voort te doen, dat kwaad was in de ogen des HEEREN, **als Ehud gestorven was.** 2 Zo verkocht hen de HEERE in de hand van **Jabin, koning der Kanaänieten**, die te Hazor regeerde; en zijn krijgsoverste was Sisera; dezelve nu woonde in Haroseth der heidenen.

Het tijdschema 1320 tot 1307 v. Chr. toont het vierde en het vijfde sabbatjaar. Het volgende tijdschema 1306 tot 1293 v. Chr. toont het zesde en het zevende sabbatjaar gevolgd door het derde Jubeljaar via een blauwe verticale balk gemarkeerd. Het derde jubeljaar van oktober 1297/september 1296 v. Chr. zal vermoedelijk door de Israëlieten onder het Richter-schap van Ehud gehouden zijn. In 1297 v. Chr. waren er op de tijdsbalk al drieënvijftig van de tachtig jaar verstreken sinds de richter Ehud de Israëlieten van de verdrukking van Moab bevrijdde. Ik merkte al eerder op dat er in totaal honderdwtintig sabbatjaren zaten vanaf de inname van Kanaän tot aan de wegvoering in Babylonische Ballingschap in 605 v. Chr. Zeventig sabbatjaren hadden de Israëlieten tegen het jaar 605 v. Chr. niet gehouden en vandaar het oordeel van de Babylonische Ballingschap waarbij het land als een gevolg van de ontvolking zijn rust kreeg. Dit oordeel was bij het overhandigen van de Wet in 1483 v. Chr. aangekondigd en kan men nalezen in het Bijbelboek Leviticus hoofdstuk 26.

In het voorjaar van 1296 v. Chr. begon de vierde sabbatjaarcyclus van zeven maal zeven jaren, sinds de verovering van Kanaän onder leiding van Jozua. Het tijdschema 1292 tot 1279 v. Chr. toont het eerste en het tweede sabbatjaar van de nieuwe sabbatjaarcyclus die aangevangen is. De donkerblauwe tijdsbalk geeft de richterperiode

van Ehud en Samgar weer. Het volgende tijdschema 1278 tot 1265 v. Chr. toont het derde en het vierde sabbatjaar met in het voorjaar van 1269 v. Chr. het einde van de Richterperiode van Ehud en Samgar, onmiddellijk gevolgd door de verdrukking door de Kanaäniet Jabin die twintig jaar zou aanhouden.

Richteren 4:1 Maar de kinderen Israëls voeren voort te doen, dat kwaad was in de ogen des HEEREN, **als Ehud gestorven was**. 2 Zo verkocht hen de HEERE in de hand van **Jabin, koning der Kanaänieten**, die te Hazor regeerde; en zijn krijgsoverste was Sisera; dezelve nu woonde in Haroseth der heidenen.

De dood van Ehud valt uitgerekend in het zesde jaar van de derde sabbatjaarcyclus, dat normaal een jaar van dubbele zegening over het land moest geven. De verdrukking door Jabin begon niet toevallig in het vierde sabbatjaar van de zeven maal zeven jaarcyclus. Een jaar dat zij normaal gezien rust moeten hebben, indien zij trouw waren gebleven aan de Wet des HEEREN en trouw aan hun belofte deze wetten te houden. Verder merken we via de grijze tijdsbalk onderaan de regeringswissel in Egypte waar de laatste van de eerste zes Hyksos-farao 's de scepter overneemt. De Hyksos hadden volgens de revisie van de geschiedenis van de oudheid in 1483 v. Chr., twee maanden na de Exodus, Egypte zonder slag of stoot overrompeld. Het is de Joodse oudheidshistoricus Flavius Josephus die een belangrijk gedeelte van de Egyptische geschiedenis samengesteld door de Egyptische oudheidshistoricus Manetho doorgaf. In mijn boek TIJD en TIJDEN, 2015, blz. 143-145, breng ik summier deze geschiedenis. Met mijn studie EXODUS, 2016, blz. 27-34 en 107-126, ga ik uitgebreid op de Hyksos/Amoe/Amalek in. De orthodoxe Egyptologie zit er wat de schikking van de dynastieën op de tijdsbalk betreft, zes tot zeven eeuwen naast. Als een gevolg van hun foutieve schikking van de regeerperiode van de farao 's gaan verbanden met Israël verloren en/of worden niet (h)erkend. Aan de datering van de farao 's worden de koningslijsten van Klein-Azië gekoppeld en worden bovendien de archeologische aardlagen in het gebied van Israël foutief gedateerd.

Het vierde historische Jubeljaar van oktober 1248/september 1247 v. Chr.

Het bijgevoegde tijdschema 1264 tot 1251 v. Chr. (blz. 227) toont het vijfde en het zesde sabbatjaar van de nieuwe jubeljaarcyclus. Het is de tijd van de verdrukking door Jabin, de koning van Kanaän, voor de Israëlieten. In 1256 v. Chr. nam daarenboven de verdrukking door de Midianieten een aanvang. Het tijdschema 1250 tot 1237 v. Chr. (blz. 228) toont het zevende sabbatjaar gevolgd door het vierde jubeljaar. In 1249 v. Chr. kwam er een einde aan de verdrukking van de Israëlieten door de hand van Jabin en de Midianieten. Niet toevallig geschiedde dit in het zesde jaar van de sabbatjaarcyclus, dat een jaar van dubbele zegening over het land betekende. Het was in dat jaar dat de Israëlieten op de HEERE God voor uitkomst riepen en verhoord werden. Aan de verdrukking van de Midianieten van uit het oosten kwam een einde door het optreden van de richter Gideon. De zevenjarige verdrukking door Midian was voorbij.

Richteren 6:1 Maar de kinderen Israëls deden, dat kwaad was in de ogen des HEEREN; **zo gaf hen de HEERE in de hand der Midianieten, zeven jaren.** 2 Als nu de hand der Midianieten sterk werd over Israël, maakten zich de kinderen Israëls, vanwege de Midianieten, de holen, die in de bergen zijn, en de spelonken, en de vestingen. 3 Want het geschiedde, als Israël gezaaid had, zo kwamen **de Midianieten op, en de Amalekieten,** en die van **het oosten** kwamen ook op tegen hen. 4 En zij legerden zich tegen hen, en verdierven de opkomst des lands, tot daar gij komt te Gaza; en zij lieten geen leeftocht overig in Israël, noch klein vee, noch os, noch ezel. 5 Want zij kwamen op met hun vee en hun tenten; zij kwamen gelijk de sprinkhanen in menigte, dat men hen en hun kemelen niet tellen kon; en zij kwamen in het land, om dat te verderven. 6 Alzo werd Israël zeer verarmd, vanwege de Midianieten. Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE. (Statenvertaling)

In het zelfde jaar werden de Israëlieten verlost door de verdrukking vanuit het noorden door de hand van Jabin, de koning van Kanaän. Het was de richter en vrouw Debora die Israël van het juk van Jabin verlostte. Op uitnodiging van de Israëlieten nam de profetes Deborah de leiding over van het Israëlitische militieleger en versloeg het

gigantische leger van Sisera de generaal van Jabin. De Israëlitische leger troep was in staat het vijandelijke leger van negenhonderd strijdwagens te overkomen als een gevolg van een heel bijzonder ingrijpen van de zijde van de HEERE God.

Richteren 4:13 Zo riep Sisera al zijn wagenen bijeen, negenhonderd ijzeren wagenen, en al het volk, dat met hem was, van Haroseth der heidenen tot de beek Kison. 14 Debora dan zeide tot Barak: Maak u op; want dit is de dag, in welken de HEERE Sisera in uw hand gegeven heeft; **is de HEERE niet voor uw aangezicht henen uitgetogen?** Zo trok Barak van den berg Thabor af, en tien duizend man achter hem. 15 **En de HEERE versloeg Sisera, met al zijn wagenen, en het ganse heirleger**, door de scherpte des zwaards, voor het aangezicht van Barak; dat Sisera van den wagen afklom, en vluchtte op zijn voeten.

In Richteren hoofdstuk 5 vers 20 in het overwinningslied van Debora staat er geschreven: van de hemel streden de sterren, vanuit haar banen streden zij tegen Sisera. Het Bijbelboek Richteren geeft hier een verwijzing naar een kosmisch fenomeen dat zich over het slagveld afspeelde in de strijd tussen de Israëlieten en het leger van Jabin:

Richteren 5:20 van de hemel streden de sterren (Hebreeuws: KOWKAB), vanuit haar banen (Hebreeuws: MECILLAH) streden zij tegen Sisera. (NBG Vertaling 1951)

De onderzoekers Donald W. Patten, Ronald R. Hatch en Loren C. Steinhauer verbinden in hun studie: **The Long Day of Joshua and Six other Catastrophes**, Chapter VI, 1973, het kosmisch fenomeen van Richteren 5:20 met een 'fly-by' van de planeet Mars. De Hebreeuwse grondtekstwoorden die ik in het Bijbelcitaat hierboven tussen ronde haken vermeldde zijn van hen. Hierna hun commentaar voor de Hebreeuwse woorden KOWKAB en MECILLAH.

KOWKAB: *a blazing or rolling star, a shining star, a luminary, and we propose, a rotating planet such as Mars.*

MECILLAH: *which Strong's Concordance translates as a viaduct, a staircase, a causeway, a course, a highway, a path, a terrace, and our belief is it could also be accurately translated 'an orbit', or 'orbits', paths of the luminaries.*

Het Bijbelgedeelte van Richteren 5:20 krijgt in het licht van de studie van Patten wel een heel letterlijke betekenis. Het jaartal van Donald W. Patten, Ronald R. Hatch en Loren C. Steinhauer voor de ramp ten tijde van Debora corrigeren we op basis van de sabbatjaar- en jubeljaartelling volgens William Whiston naar 1249 v. Chr. en dit jaar wordt een ijkpunt op de tijdsbalk waar we andere kosmische fenomenen mee kunnen verbinden. Wanneer we bijvoorbeeld vanaf 1249 v. Chr. in de tijd terugrekenen met Patten-schijven van 54 jaar en zes maanden voor de cyclus van meganatuurcatastrofes verkrijgen we volgende resultaten:

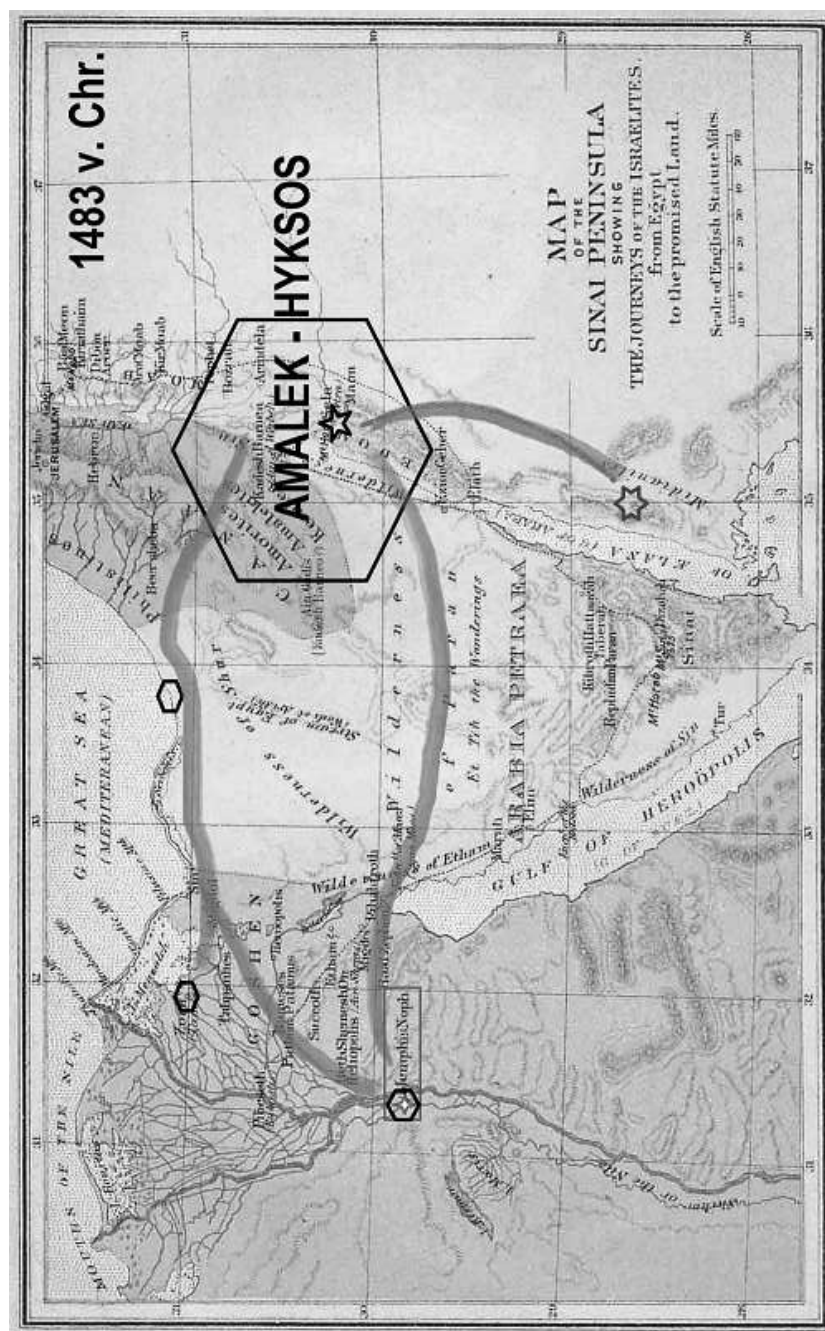
september/oktober 1304 v. Chr.

Maart/april 1358 v. Chr.

Het verkregen jaartal 1304 v. Chr. levert geen historische verwijzing naar een eventuele natuurcatastrofe op maar het jaar 1358 v. Chr. wel. Het is een jaartal dat verbonden is met de genoteerde hongersnood ten tijde van Naomi een hongersnood die voorafging aan het tweede jubeljaar.

Het bijgevoegde schema van 1236 tot 1223 v. Chr. (blz. 229) toont de lange richterperiode van Gideon en Debora. Bovenaan zien we via de vertrouwde blauwe tijdsbalk de cyclus van sabbatjaren- en jubeljaren met het tweede en derde sabbatjaar van de cyclus afgebeeld.

In **Egypte** werd in 1229 v. Chr. de vijftiende Hyksos-dynastie opgevolgd door de zestiende Hyksos-dynastie. Volgens de herziening van de geschiedenis van de oudheid hebben de Hyksos na de Exodus Egypte overrompeld en deze vreemde heersers zouden over Egypte de scepter zwaaien tot aan koning Saul van het verenigd koninkrijk van Israël. De Griekse naam Hyksos bereikte ons via Flavius Josephus die gedeelten van het werk van Manetho met betrekking tot de Joden kopieerde. Zij zijn volgens de revisie identiek met de Amoe uit Egyptische bron en met de Bijbelse Amalekieten. Van de zestiende dynastie hebben we haast geen namen van Hyksos-faraos als een gevolg van de beeldenstorm door farao Ahmose van de achttiende dynastie na hun verdrijving uitgevoerd. De Hyksos waren vreemdelingen uit Klein-Azië die volgens Manetho 's kopieerders, tot vijf eeuwen over Egypte geheerst hebben. Het woord: Hyksos, dat Manetho doorgeeft, is een Griekse verbastering van de wijze waarop

in de Egyptische taal: HK'H'SWT een vreemde heerser genoemd werd, of letterlijk 'heerser van vreemde landen'.

De orthodoxe Egyptologie heeft hun regeerduur op basis van hun vermeend gebruik van een dubbele Sothis-kalender in het oude Egypte, in afwijking van Manetho tot slechts tweehonderddertig jaar beperkt. Flavius Josephus de Joodse oudheidshistoricus uit de eerste eeuw na Christus, citeert in zijn werk de Egyptenaar Manetho uit de derde eeuw voor Christus, die in zijn tijd de geschiedenis van Egypte in de Griekse taal neerschreef.

Flavius Josephus Against Apion Bk. I, 14:

'I shall begin with the writings of the Egyptians; not indeed of those that have written in the Egyptian language, which it is impossible for me to do. But **Manetho** was a man who was by birth an Egyptian, yet had he made himself master of the Greek learning, as is very evident; **for he wrote the history of his own country in the Greek tongue**, by translating it, as he saith himself, out of their sacred records; he also finds great fault with Herodotus for his ignorance and false relations of Egyptian affairs. Now this **Manetho, in the second book of his Egyptian History**, writes concerning us in the following manner. I will set down his very words, as if I were to bring the very man himself into a court for a witness:

"There was a king of ours whose name was Timaus. Under him it came to pass, I know not how, that God was averse to us, and there came, after a surprising manner, **men of ignoble birth out of the eastern parts, and had boldness enough to make an expedition into our country, and with ease subdued it by force, yet without our hazarding a battle with them.** So when they had gotten those that governed us under their power, they afterwards burnt down our cities, and demolished the temples of the gods, and used all the inhabitants after a most barbarous manner; nay, some they slew, and led their children and their wives into slavery. At length they made one of themselves king, whose name was **Salatis**; he also lived at Memphis, and made both the upper and lower regions pay tribute, and left garrisons in places that were the most proper for them. He chiefly aimed to secure the eastern parts, as fore-seeing that the Assyrians, who had then the greatest power, would be desirous of that kingdom, and invade them; **and as he**

found in the Saite Nomos, [Sethroite,] a city very proper for this purpose, and which lay upon the Bubastic channel, but with regard to a certain theologic notion was called Avaris, this he rebuilt, and made very strong by the walls he built about it, and by a most numerous garrison of two hundred and forty thousand armed men whom he put into it to keep it. Thither Salatis came in summer time, partly to gather his corn, and pay his soldiers their wages, and partly to exercise his armed men, and thereby to terrify foreigners. **When this man had reigned thirteen years,** after him reigned another, whose name was Beon, for forty-four years; after him reigned another, called Apachnas, thirty-six years and seven months; **after him Apophis** reigned sixty-one years, and then Janins fifty years and one month; after all these reigned Assis forty-nine years and two months. **And these six were the first rulers among them,** who were all along making war with the Egyptians, and were very desirous gradually to destroy them to the very roots. **This whole nation was styled HYCSOS,** that is, Shepherd-kings: for the first syllable HYC, according to the sacred dialect, denotes a king, as is SOS a shepherd; but this according to the ordinary dialect; and of these is compounded HYCSOS: but some say that these people were Arabians." Now in another copy it is said that this word does not denote Kings, but, on the contrary, denotes Captive Shepherds, and this on account of the particle HYC; for that HYC, with the aspiration, in the Egyptian tongue again denotes Shepherds, and that expressly also; and this to me seems the more probable opinion, and more agreeable to ancient history. [But Manetho goes on]: **"These people,** whom we have before named kings, and called shepherds also, and their descendants," as he says, **"kept possession of Egypt five hundred and eleven years."** (Vertaling naar het Engels door William Whiston)

Josephus beschrijft hoe de Hyksos vanuit het oosten Egypte overvielen en het land zonder slag of stoot konden overheersen. De Egyptenaren boden zelfs geen weerstand, staat er geschreven. De eerste Hyksos-koning was Salatis, die in het noordoosten van Egypte een vesting liet bouwen met de naam Avaris, van waaruit hij de hele regio overheerste. Verder geeft Josephus de namen van de eerste zes

Hyksos-machthebbers met hun regeerperioden. Daarna volgden nog heersers die in totaal voor een periode van **511 jaar** over Egypte heersten totdat farao Ahmose van de achttiende dynastie hun uit Egypte verdreef. De namen in de Griekse taal die Josephus van de eerste zes heersers kopieerde samen met hun regeerduur zijn de volgende:

1. Salatis	13 jaar
2. Beon	44 jaar
3. Apachnas	36 jaar + zeven maanden
4. Apophis	61 jaar
5. Janins	50 jaar + één maand
6. Assis	49 jaar + twee maanden

Africanus, een andere kopieerder van het historisch werk van Manetho, beschrijft eveneens de verovering van Egypte door de Hyksos en geeft voor de vijftiende Hyksos-dynastie ook zes koningen op, maar in een verschillende volgorde en vorm dan wat Josephus doorgeeft:

1. Saites	19 jaar
2. Bnon	44
3. Pachnan	61
4. Staan	50
5. Archles	49
6. Aphophis	61

Africanus geeft vervolgens voor de zestiende Hyksos-dynastie de vermelding van tweeëndertig koningen zonder echter de naam op te geven, met een regeerperiode van in totaal 518 jaar.

Eusebius, de derde kopieerder van het werk van Manetho, geeft voor de twee Hyksos-dynastieën geen namen op maar vermeldt alleen een regeerduur van 250 jaar voor de vijftiende dynastie en een regeerduur van 190 jaar voor de zestiende dynastie, wat een totaal van 440 jaar voor de duur van de Hyksos-overheersing van Egypte, geeft.

Verder is er de beschadigde Turijn-papyrus met haar gedeeltelijke opgave van de Egyptische koningslijsten. Het papyrusgedeelte dat over de Hyksos-koningen gaat is echter zwaar gefragmenteerd en leent zich niet tot het exact bepalen van de regeertijd van de Hyksos-farao 's. Men meent echter een periode van 108 jaar voor de Hyksos-